بسم الله الرحمن الرحيم

ސިވިލް ކޯޓު ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަން

ވަސިއްޔާ ނިމުނުގޮތް

190-CVCHD-2024

އަބްދުﷲ ޙަމީދު ވ. އަޙްމަދު މުއްތަލިބު

ފައިރު ބާސިރުގައި ނިންމި ނިންމުން ބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން

ގާޒީ

އަޙްމަދު އަބްދުލްމަތީން

ނިމުނު ތާރީޚު

30-06-1446

31-12-2024

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް	ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް
ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު	އަޙްމަދު މުޢުތަޞިމް
ހަވުންސޯޅު / ގދ. ތިނަދޫ	ހުޅުމާލެ ގޯޅި ނަންބަރު 11396
A096692	A120546

ރެޖިސްޓްރޭޝަން ޤަރާރު

15-01-1446

21-07-2024

ގަސްދީސް ބިލްޑިންގ، އަލިމަގު 20212 | ފޯން: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv

ޚުލާޞާ

މި މައްސަލައަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ޤަޟިއްޔާގައި އަމުރު ހާސިލުކުރައި ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައެކެވެ. މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަބްދުﷲ ޙަލީމްއެވެ. މައްސަލަ ރައްދުވަނީ އަޙްމަދު މުއްޖިބުއަށެވެ. ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ޤަޟިއްޔާގައި އަމުރު ހާސިލުކުރައި ގޮތުގެ ނިންމާފައިވަނީ އަޙްމަދު މުއްޖިބުގެ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެންނެވެ.

ފަރާތްތަކުގެ ހުށަހެޅުން

އަމުރު ހާސިލުކުރައި ގޮތުގެ ނިންމުން ބާޠިލުކުރުމުގެ

1. ހުޅުމާލޭ ޑިވިޜަންގެ ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ "އަމުރު ހާސިލުކުރައި ނިންމި ނިންމުން" ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ސަބަބުތައް ގޮތުގައި އަބްދުﷲ ޙަލީމްގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

(ހ) އަމުރު ހާސިލުކުރައި މައްސަލަ ނިންމުމުގެ ކުރިން، އަބްދުލް މުއްޖިބުއަށް ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ދެ ފްލެޓް ހަވާލުކުރަން ބަހަސްޖެ 2023 ގައި ހަވާލުކުރާނެކަމަށް، މިއީ އެގްރީމެންޓުގައި ބަޔާންވެފައިވާ ކަމެއްކަން.

(ށ) މައްސަލަ ހުށަހެޅިއިރު ބެލެނިވެރިއެއްގެ ބޭބޭފުޅުންނަށް ނިޔާކުރެއްވި ތާރީޚުގެ ހުސްތަނެއް ވަނީ ހުސްކޮށްފައިކަމާއި، މަސައްކަތް ދިޔަ ދުވަސްތަކެއް ދިނުމުން އެއްބަސްވުމުގެ ބަދަލުގައި ބޭނުން ކުރުމާއި ހަމައަށް ނުދާއިރު އަނިޔާ ކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް ހިނގާފައިވާކަމާއި، ފުލުހުން ޝަކުވާ ގެނެސްދީފައިވާކަން ދައުލަތުން ބެލިގެން ނިންމުމުގެ ޝަރުޠު ފޫހިކުރުމަށް، އެކަމަށް ދައުވާވާން ދިމާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެއްގޮތްކަން.

(ނ) ފުލުހުން ހުށަހަޅައި އަނިޔާތަށް ފައިސާއިން 5 ހަފުތާގެ ތެރޭގައި ދެއްކުން ސާފުކޮށްދިނުމުން ދިނުމަށް އެއްގަވަނީ ... ނިންމުމުގެ އިޖުރާއާތު ނިންމާނަމަ ޙާސިލް ކުރުމުގެ ... ފުރުޞަތު ...

(ރ) މަސައްކަތު ދިގުދުވަހުން ގެސްޓްހައުސް އަމިއްލަ އިހުމާލުންކަން އުނިވުނު، އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދަނިކޮށް، މަހުކަލިފޯސް ލިބުމުން ދަނިކޮށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަކީ ނުހައްގު މަންފާއެއް ހޯދުމަށްޓަކައި ކޮށްފައިވާކަމެއްކަން.

(ބ) މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވަނީ، އިމާރާތުގެ ފިނިޝިންގެ މަސައްކަތާއި، ކަރަންޓު ވަޔަރުކުރުމާއި ޕްލަމްބަރުކުރުމާއި، ލިފްޓު ހަރުކުރުމާއި، ލިފްޓު ޑޯރު އަދި ސީލިންގެ މަސައްކަތާއި، ބައެއް ފަންޑިޔާޅުގެ ދޮރުތައް، ކޭގެ ދޮރުތަކާއި ޕާސްޓް ހަރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިމިފައިނުވާކަން.

(ޅ) އަބުރަށް މުއްދަތުގެ ބޮޑުބައިވަނީ ޒިންމާދާރު ބަޔަކު އޭނާ ބަލަހައްޓާ ކުއްޔަށް ދިނުމުގައިވާކަން.

(ކ) ވުޒާރާސަތުން ރިޕޯޓުގައިވެސް. އިމާރާތުގެ ދަށުފަތްތަކާއި، ކޮލަމްތަކާއި، ބީމުތަކާއި، ކަރަންޓު ވަޔަރިންގެ މަސައްކަތް ކުރެވި، ބައެއް ފިނިޝިންގެ މަސައްކަތްވެސް ނިމިފައިވާކަމުގައި ބުނާނަމަ ދަރަޖަ ދިނުމުގެ ތެރެއިން އެއްބަސްވުމުގައި، ރިޕޯޓު ބަލާފައިވާ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޕޯޓުގައި، ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރުމުން ފާހަގަވެސް، އިމާރާތުގެ ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ފުރިހަމަ ކުރެވިފައިވާކަމާއި، ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރެއްވީ މަސައްކަތު ކުރިމަތިލާކަން 5 ވަނަ ސަފުހާގައި އެނގޭކަން.

(އ) މަސައްކަތު ނިންމިފައި ނުވަނީ 11 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ މުއްދަތުގައި، ފޯން ނަގުމަށްޓަކައި އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ހަމަޖެހި މުއްދަތު ނަޑައަޅުވާނެކަމާއި، ފޯން ނަގުމަށް ފުރުޞަތު ސާފުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ގެންދިއުމުން ސާފުކޮށްދީ ނުވާކަމާއި، ފޯން ނަގާނެ ނުވަތަ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ދަތި އުނދަގޫ ކަމެއްކަމާއި، މާލީ ސަރަހައްދުގައި 6 ބޭނި އިމާރާތެއް ހެދުމަށް ހަރަދު ބޮޑު ކަމެއްކަމާއި، ދެ ފަރާތު ތަފާތުގައި އަމަލު ގޮތުން މަސައްކަތު ނިންމަށް ބޭނުންކަމަށް ބުނެފައިވީނަމަ، މަސައްކަތު ނިންމުމަށް ނަގާ މުއްދަތު ލިބެންޖެހޭ އެއްބަސްވުން ނުލިބޭގޮތް، މަސައްކަތު ކުރުމަށް ފޯނު ހަމަޖެހިގައި ނުވާލިކަން.

(ވ) އަބްދުލް މުއްޠަލިބުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުން ނުލިބުމުން، މުޅި އިމާރާތުގެ މަސައްކަތްތައް ކޮށްފައިވަނީ އަބްދުﷲ ޢަޒީޒް އަމިއްލަ ހަރަދުގައިކަމަށާއި، މަސައްކަތް ނިމުމުން ޗާބި، އަބްދުﷲ ޢަޒީޒްއަށް ހަވާލުކުރުން ބޭނުމި ގެއްލުން ލިބިފައިވާއިރު، މިހާރު އިމާރާތް ހަވާލުކުރަނޭކަން ނިންމާފައިވާކަން.

(މ) އިމާރާތުގެ 4 އަދި 5 ވަނަ ފަންގިފިލާ އެހެން ބަޔަކަށް ކުއްޔަށް ދީފައިވާއިރު، އެތަންތަނުގެ ނުނިމިވާ ފިނިޝިންގގެ މަސައްކަތް ކޮށް ނިންމުމުގެ ފުރުސަތުވެސް ގެއްލިފައިވާކަން.

(ފ) ފާޚާނާ ފިޓިންގްސް އާއި ސާމާން އަޅާފައި ނުވާކަމާއި، އިމާރާތް ގަބޫލުކުރެވޭ ފެންވަރަށް ނިމިފައި ނުވާނަމަ، އަދި މަސައްކަތްތަކާމެދު އަބްދުލް މުއްޠަލިބު ހިތްހަމަ ނުޖެހޭނަމަ، އެ ފަންގިފިލާތަކާ ހަވާލު ނުވާކަމާއި، އެހެން ބަޔަކަށް ދިރިއުޅެން ވެސް ނުދެވޭނެކަން.

(ދ) ފޯނު ނަގުދަން އެއްބަސްވުން ނުދިންކަން ސާބިތުކުރުމަށް ދެ ޝާހިދުން ހުށަހަޅާފައިވާކަން، އެގޮތުން ޢަލީ ސަލީމް ފަރާކަން. މާލެ (A080406) އަދި މުޙައްމަދު ރަޝީދު، ޖޭޕީ، ގދ. ތިނަދޫ (A071704) ހުށަހަޅާފައިވާކަން.

(ތ) އިމާރާތުގެ ނިމިފައިވާ މިންވަރު އަދި ބައެއް ފަންގިފިލާތައް އަބްދުލް މުއްޠަލިބާ ހަވާލުކޮށްފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމަށް، 3 ހެކިން ހުށަހަޅާފައިވާކަން، އެގޮތުން، އަޙްމަދު އިބްރާހީމް ހުސައިން (EH0680558)އާއި ޢަލީ ސަލީމް ފަރާކަން. މާލެ (A080406) އަދި މުޙައްމަދު ރަޝީދު، ޖޭޕީ، ގދ. ތިނަދޫ (A071704) ހުށަހަޅާފައިވާކަން.

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ފޯނު: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv

ދަޢުވާއަށް ރައްދު ނުދެވުނު ސަބަބުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރިކަން

2. ދަޢުވާއަށް ރައްދު ނުދެވުނު ސަބަބުގެ ގޮތުގައި އަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ ވަކީލުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

(ހ) ދަޢުވާލިބުނު 20 ޖުލައި 2023 ގައި ރައްދުލުމުން، ވަކީލާ މަޝްވަރާކޮށް ހަވާލުކުރިކަމާއި، އެގޮތުން ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް ކިޔައިދީ، މައްސަލައާ ގުޅުން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަމުގެ އިރުޝާދު ދީފައިވާކަމާއި، އެ ދުވަސްވަރު، ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދާންޖެހިގެން އަބްދުﷲ ޙަމީދު ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިޔަކަމާއި، މައްސަލައާ ގުޅުން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ލިޔުމެއްކަމާއި ލިޔުންތައް ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހާރާކަން އަބްދުﷲ ޙަމީދުއަށް އެނގިފައިނުވާކަމާއި،

(ށ) މައްސަލަ ނިމިފައިވާކަން އެނގިފައިވަނީ ވައިބަރއިން ޔުނިޓް ލިބުނުކަމާއި، ޔުނިޓް ލިބުނު ދުވަސްވަރު، ރަމަޟާންމަހު ފުރަ ދިނަހުގެ، އަދި ފިތުރު ޢީދުގެ ބަންދު ދުވަސްތަކާކަމާއި، ބަންދު ނިމުމާއެކު، ސަރުކާރު އޮފީސް ހުޅުވުނު އެންމެ ފުރަތަމަ ދުވަހު އެހެން ވަކީލަކު ވަކާލާތު މަޝްވަރާކޮށް ފައިވާކަމާއި،

(ނ) ވަކީލާ ހަވާލުކުރުމުގެ ދުވަސްތަކަކަށް ވުރެ ގިނަދުވަސްވީ، އަދި ހުކުރު ބާރަކަތުގެ ހުކުރުބާރުތަކަށް މަޖިލީހުގެ ޚިޔާލު ބަދަލުވެފައި، ވިޔަފާރީގެ ކަންކަމާއި ނިސްބަތްވާ ޚިޔާލު ބަދަލުވެފައިވާކަމާއި، މައްސަލަ ދިނުމަށްފަހު ޚިޔާލުތަކާ ޚިޔާލުގެ މައްޗަށް ވިސްނާލާ މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި،

(ރ) މައްސަލާގައި ޖަވާބު ދެވިފައި ނުވަނީ ކުރިޔަށް ވަކީލަށް އެ ޙާލަތުގެ ސަބަބުތަކެއް، އެހެންކަމުން، އަބްދުﷲ ޙަމީދަށް މިދަޢުވާ ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދޭންޖެހޭކަމުގައި ދާނާކަން.

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ފޯނު: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓު: www.civilcourt.gov.mv

<u>އަޙްމަދު މުއްޠަލިބުގެ ޙައްޤު</u>

3. އަޙްމަދު މުއްޠަލިބު ހުށަހަޅާފައިވާ އުޒުރު ޝަރީޢަތުގައި ނިންމި ނިންމުން ބަދަލު ކުރަން ނުޖެހޭކަމަށެވެ. އެގޮތުން ފާހަގަކުރި އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

(ހ) މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރު ޝަރީޢަތުގައި ކުރި ބުރުގެ ބޭރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެ ބުރުގެ ބޭރުކުރުމަށް ފަސްޖެހޭނަމަ އިއްޒަތްތެރި ޢުޒުރުތަކުގައި، ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމި <u>ޖަދުވަލްތަކެއް މަޝްވަރާ ޖަލްސާއަށް ކުރިޔަށް ވ. ދާއިރާ ޖަލްސާއަށް ކުރިޔަށް (922-CVC-2024)</u> ފަސްއާއަށް، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން ފަސްޖެހުން ބުނުމުގައި ނުވަތަ ވަކިކުރުމުގައި ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވާ އަޑުއިވުންތަކުގައި، ޝަރުޠު ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި ދައުވާލިބޭ ފުރުޞަތު މައްސަލަގައި ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށް ނުވާ ސަބަބަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ކަމުގައި އެހެން ސަބަބެއް ޝަރުޠުތަކުގައިވާނަމަ، ދައުވާލިބޭ ފުރުޞަތު ދައުވާ ދިފާޢުކުރުމަށް ހަމަޖެހޭ ސަބަބެއް ހުރިނަމަ ނުވަތަ ބުރުގެ ބަދަލު ކުރަންޖެހޭ އެހެން ސަބަބެއް އޮތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

(ނ) ދައުވާގެ ޝަރުޠު ހުށަހެޅުމުގައި ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ބުނުމުގައި، އެ ސަބަބަކީ އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރާ ސަބަބެއްކަމުގައިވާނަމަ، ކުރިންވެސް ބައްސަވާފައިވާ ފުރުޞަތު، ދައުވާލިބޭ ފުރުޞަތު ދައުވާ ދިފާޢުކުރުމަށް ހަމަޖެހޭ ސަބަބެއް ހުރިނަމަ ބުރުގެ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ އެހެން ސަބަބެއް ޝަރުޠު ބުނުމުން ހުށަހެޅި ޝަރީޢަތުގައި ކޮށްފައިވާ ބުރުގެ ބަދަލުކުރަން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން ކޯޓުން ބަލައިގަނެ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ނަމަވެސް ޚުލާޞާކޮށް ދީފައިވާ ދެއްކުމަށް ހުށަހަޅައިދީފައިނުވާތީ ރަސްމީ ބެލުމަށް ފަސްއާއަށް ބަލައިގަތުމެއް ނުކުރެވޭނެކަން.

(ނ) ދަޢުވާއަށް ރައްދު ނުދީ ޢޯޑީ ވަކިވުމުގެ ސަބަބުތަކުގައި ޢަބްދުﷲ ވަޙީދު ބުނާއިރު، ވަކިވު ބުނެފައިވަނީ، މައްސަލައާ ގުޅޭ ލިޔުންތަކެއް އެ ވަކިވަން ހަވާލުކުރަނިކޮށް، އެމައްސަލާގައި ވަކިވާ ދެމުދު އެއްބަސްވުމެއް ނެތްކަމާއި، އެހެން ހުށަހަޅާފައިވާ ގުޅޭ އެއްބަސްވުންތަކާއެކު ދަރުން އެ މައްސަލައެއް ގެންގުޅުއްވާކަމާއި، މިގޮތުން އެވަކިވާ އެކު ޢަބްދުﷲ ވަޙީދު އެއްބަސްވުމަކަށް އަރިސްކުރި ނުބުނެއެވެ، އެސަބަބަށް މަދަނީ އިޖްރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ދަޢުވާއަށް ރައްދުދޭންޖެހޭ މުއްދަތު ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތިކަމާއި، ޤާނޫނީ ފަރުޟުގެ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާގޮތަށް އެއްބަސްވުމެއް ނެތިކަމަށް، ޤާނޫނީގޮތުން އެވަކިވާ ދެންޖެހޭ ހިސާބުތަކެއް ނެތްކަމާއި، ދަޢުވާއާ ގުޅޭގޮތުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތެއް އަމަލުކުރުމުގެ ޙައްޤާ އޯޑީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށްދޭކަން.

(ރ) ހުކުމް ބާޠިލުކުރެވޭނެ ހަޤީޤީ ސަބަބުތަކާއި ނުކުތާތަކަށް ބައްލަވާފައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހުކުމްކުރައްވަމެވެ.

1. މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ހުކުމެއް އެންމެހައި ލިޔުންތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކުން ފުރިހަމައެއްކަމުގައި، އެ ނިންމުމަކީ ސަރީޙަށް ވާޖިބުވެފައިވާ، ހުކުމް ހުކުމަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކީ ފުރިހަމަ ބުނާއިރު، ޢަބްދުﷲ ވަޙީދުގެ ފަރާތުން ހުކުމެއް ސަރީޙް ހުކުމަކަށް، ހުކުމަށް ފުރިހަމަ ސަރީޙް ހުކުމެއް، ހުކުމް ހުކުމް ނަޒަރުކުރާ ސަބަބު ނުކުތާ.

2. މަސައްކަތް ވަސީލަތްތަކެއް ލިބުން ނުލިބުމުގައި ބުނެފައިވާ، ވެރިފަރާތުގެ އިޖާރާގެ ސަބަބުން ވަސީލަ ވަސީލަތްތަކާ ގުޅިގެން ފައިދާ ދެވަސްތަކެއް ފާހަގަކޮށް، ދުވަހަކުން އެއްބަސްވުމު ސާފުކުރެވޭނެހެން އެއްބަސްވުމުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާކަމާއި، އެހެންކަމުން، ވަސީލަތްތަކެއް އަދާކުރު ދެއްކުމުގެ ދަރަޖަތްތަކެއްގައިވާނަމަ، އެކަން ލިޔުމުން ފޯނުގައި ބާރުތަކުން ޖަވާބުދާރީވާކަމާއި، ސަރީޙް ހުކުމަކު މިކަން ސާބިތުކުރުމަށް ބަޔާންކުރުން

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ފޯން: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv

ހެކިތަކާއި ސާބިތުވާތީ، ކޯޓަށް ނުގަދަން އަރުވަދު މުއްދަތުގެ އިންސާފުކުރުމުގައިވާކަން ސާބިތުކޮށްދެވޭނެ އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަން.

3. ލިޔުމުން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ލާޒިމުކުރާ އިޖުރާއަތެއް އަދާނުކޮށް، އެއްބަސްވުން ނުދޭނަމަ، އެކަން އިސްލާހުކުރުމަށް ލިޔުމުން ނޯޓިހެއް ފޮނުވުމަކީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ޙައްޤެއްކަމާއި، އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ކޯޓަށް ނަގައިދިނުމަށް އެއްބަސްވުން ދިފާއި ނުވާނަމަ އެކަމުގެ ސަބަބާ އަންނަންޖެހޭނީ ލިޔުމުން ހުށަހަޅައިފައިވާކަން.

4. ޤަރުޟު މުއްދަތުގެތެރޭގައި ކޯޓުން ނިގުޅަން ބޭނުންވާ އެންގުމަކީ އެއްބަސްވުމުގައި ދިނުމަށް ބެއްލެވުންކަމާއި، ކޯޓުން ހަމަޖެހިފައި ނުވާނީ ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ކޯޓުން ހަމަޖެހޭ ގޮތް ނުވުމުގެ ސަބަބުންކަން.

5. ހެކިބަހުގެ ބަޔާނުގައި، ކޯޓުން ނަގައި ޤަރުޟު މުއްދަތުގެ އެއްބަސްނުވާކަމާއި، ކޯޓުން ހަމަޖެހިފައި އެއްބަސްނުވުމުން، މަސައްކަތަށް ފައިސާ ލިބޭނެ ދަތިވާ ވާހަކަ އަބްދުﷲ ޙަމީދު އާ ދޭހުގެ ގާތުގައި ބުނެފައިވާކަމަށް ބުނެފައި، އަދި އެދުރާތްތަކަށް ސީދާ އަޅައިގެން ވާހަކައެއް ނުދޭކަމާއި، އެފަދަ ހެއްކެއް އިތުރުކަމުން ބޭނުމަކުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2022 (ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 24 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެފަދަ ހެއްކެއް ބަލައި ނުގަނެވޭނެކަމާއި، އެފަދަ ހެކި ބަލައިގަތުމުގައި ހުރި އިސްތިސްނާއަކަށް އެ ހެކި ނުފެތޭކަމާއި، ހެކިބަހުގައި "ޕެމެންޓްއަށް ދަރަނި ކޯޓުން ނުދަގައި މަސައްކަތް ނިންމުންކަމަށް" ބުނެފައިވާކަމަށް ބުނި ބުނުމަށް ބަލައިނުލެވޭ، މިއީ ކޯޓުން ނަގަން އިންސާފުވެރިކަން ބަލައިކަރަން ފުރަ ވަރުގެ ހެއްކެއް ނޫންކަމާއި،

6. ދައުވާ ދިފާޢު ކުރުވުން ބަޔާން ސަބަބުތަކެއް ހުރިކަން އެނގޭން ހެކި ހުށަހެޅުމަކީ އެއީ ޝަރީޢަތުގައި ކުރާ ބުރުގެ ބަލައިގަނެވޭނެ ނިންމުމަށް ސަބަބެއްކަން [illegible]

ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވާ Ince Gordon Dadds LLP v Mellitah Oil & Gas BV [2022] މައްސަލައިންވެސް އެނގެން އޮތެވެ.

7. މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ 25 މާރިޗު 2024 ގައިކަމާއި، މިގޮތުން ހުކުމްކޮށްފައިވާ ހުކުމުގެމަތި 23 ޖޫން 2024 ގައި، އެއީ 03 (ތިނެއް) މަސްދުވަސް ހުކުމުގެ ހުކުމުދޫކުރެއްވުމާއި، މިއީ އެކަށީގެންވާ އަވަސްމިންވަރެއްގައި ހުކުމުގެ ހުކުމުދޫކުރެއްވި ނޫންކަން.

8. ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކަންކަމުގައި ބަލާއިރު ދައުލަތަކުން ރީތި ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތިކަން އެނގެން އޮތުމުން، މިކަމާ ބެހޭގޮތުން ދަތިވާނެކަމަށް މުރާޖަޢާ ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ އިޖުރާއަތުގެ ބާރުން ނަގައިގެންވާގައި ހިފުމަށް ދެވޭ ފުރުޞަތެއްކަން.

<u>ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ދަޢުވާ ބިނާކުރި ގޮތާއި، ދަޢުވާގައި ހުކުމަށް އެދުނު ގޮތާ</u>

9. ދަޢުވާބިނާކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ވާޤިޢާތަކުގެ މައްޗަށެވެ.

(ހ) ދުވަފަރުގެ ދަފުތަރު ހުކުމަށް 11396 ގޭގައި 06 ބީރުގެ އިމާރާތް ކުރުމަށްޓަކައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު 2019 ގެ މަހުން ހަމަވިއިރުވެސް އަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ ފަރާތުން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ނިންމާފައި ނުވާކަން.

(ށ) އެއްބަސްވުމުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބައްޔަންކޮށްފައިވާ 2 ފަންގިފާ އަދަދުގެ މުއްދަތުބަޔާ ރަނގަޅުކޮށްފައި ނުވާކަމާއި، އެއީ އަސާސީ އިލްތިޒާމްކަމާއި، އެގޭ ބަދަލުގައި ކުލި (ސާރަވާ އިލްތިޒާމް) އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އަދާނުކުރާކަން.

(ނ) ކުލީގެ ގޮތުގައި ދައުލާ ހުކުމުގެ ހަމައަށް -/220,000ރ (ދުއިސައްތަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ) ދައްކާފައިވާކަމާއި، 9 ވަނަ މާއްދާގައި ވަކި އަދަދަކަށް ކުލި ބައްޔަންކޮށްފައި ނުވާކަމާއި، ދުވަފަރުގެ އެއްބަސްވުމުގައި -/24,000ރ (ސައުވީސްހާސް ރުފިޔާ) ރުފިޔާ ކުއްޔަށް ކުލި ދެއްކުމަކަށްކަމާއި އެގޮތުން، 2019 ގެ މަހުން ފެށިގެން، 2 ފުރާނަކަށް ކުއްޔާ މަހަކު -/48,000ރ

ބަޔަތިރާސް ބިލްޑިންގ، މާލެ 20212 | ފޯން: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv

(ސާޅީސްއަށްހާސް ރުފިޔާ) ގެ މަގުން ކުލި ދައްކަންޖެހޭއިރު، އެކުލި ދައްކާފައި ނުވާތީ، 2023 ޖަނަވަރީ މަހާއި ހިސާބަށް ޖުމްލަ -/2,160,000ރ (ދެމިލިއަން އެއްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް ރުފިޔާ) ލިބެންޖެހޭއިރު ދައްކާފައި ވަނީ -/220,000ރ (ދެލައްކަ ވިހިހާސްރުފިޔާ) ކަމާއި، 2023 ޖަނަވަރީ މަހާއި ހިސާބަށް އެކު ޖުމްލަ -/1,940,000ރ (އެއްމިލިއަން ނުވަލައްކަ ސާޅީސްހާސް ރުފިޔާ) ދައްކަންޖެހިފައިވާކަން.

(ނ) މިނިވަން ތިން ވަނަ ފަރާތެއްކަމުގައިވާ ސިވިލްޓެކް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން 20 އޮކްޓޫބަރު 2022 ގައި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ވެލުއޭޝަން ރިޕޯޓަށް ބަލާއިރު، އިންސްޕެކްޝަން ހެދި ތާރީޚުކަމުގައިވާ 20 އޮކްޓޫބަރު 2022 އާ ހަމައަށްވެސް އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކުން ނިންމާފައި ނުވާކަން، އެގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

1. ފިނިޝިންގެ މަސައްކަތް އެއްކޮށް ފުރިހަމަކޮށްފައި ނުވާކަން.
2. ކަރަންޓު ވަޔަރިންގ ފިޓިންގ ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނުނިމޭކަން.
3. ލިފްޓް ހަރުކޮށްފައި ނުވާކަން.
4. ލިފްޓް ޝާފްޓާއި ސިޑީގެ މަސައްކަތް (އެއްވެސް ފަންގިފިލާއެއްގައި) ނިންމާފައި ނުވާކަން.
5. ބައެއް ފަންގިފިލާތަކުގެ ދޮރާއި ކުޑަދޮރުތަކެއްވެސް ހަރުކޮށްފައި ނުވާކަން.

(ބ) އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިންމަންޖެހޭ މުއްދަތު ހަމަވެ ގާތްގަނޑަކަށް ހަތަރު އަހަރުވީއިރު، މަސައްކަތް ނިންމާފައި ނުވާތީ، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން.

(ޅ) އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރާން ބަޔާން ނޯޓިސްދީ، ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ނިންމުމަށް 6 މަސްދުވަސް ނުވަތަ ސަޕްލިމެންޓް ކަނޑައެޅޭ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވުން. އަދި އެ މުއްދަތުގައި މަސައްކަތް ނިންމާފައި ނުވާނަމަ، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އަދި ދަޢުވާއާ ކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަމުގައި ކަނޑައެޅުން.

10. ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ކޯޓުން އެދިފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަރުވާތަކެވެ.

(ހ) އެއްބަސްވުމާ ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅުން.

(ށ) އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް މަސައްކަތް ފުރިހަމަކޮށްފައި ނުވާތީ، ހުކުމް ކުރާތާރީޚުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ނުވަތަ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތެއްގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ މަސައްކަތްތައް ނިންމުން.

1. ފިނިޝިންގެ މަސައްކަތްތައް.
2. ކަރަންޓު ވަޔަރިން ފުލްވަރކު ކުރުމުގެ މަސައްކަތްތައް.
3. ޕްލަމްބް ޓޮއިލެޓް ސިސްޓަމްގެ މަސައްކަތް.
4. ޕްލަމްބް ހަރުކުރުން.
5. ބިމާޖެހޭގެ ފެންގިރާފަތްތަކުގައި ހަރުކޮށްފައި ނުވާ ދޮރު ކުޑަ ހަރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް.

(ނ) އެއްބަސްވުމުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުން، 2 ފަންގިފިލާގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި މަހަކު -/48,000ރ (ސާޅީސްއަށްހާސް ރުފިޔާ)ގެ ދައުވާލިބޭފަރާތުން ދޫކުރާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް މިފައިސާ ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ދެއްކުމަށް އަމުރުކުރުން.

(ރ) ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން 2019 މޭ މަހުން ފެށިގެން 2023 ޖަނަވަރީ މަހަށް 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) މަހުގެ ކުއްޔަށް -/1,940,000ރ (އެއްމިލިއަން ނުވަލައްކަ ސާޅީސްހާސް ރުފިޔާ) އަދި ޖުމްލަ ކުލި ތާރީޚާއި ހަމައަށް ދައްކަންޖެހޭ އިންސާފުލައި ފައިސާ ދައްކަން އަމުރުކުރުން.

(ބ) ހުކުމްކުރާތާރީޚާ ދިމަވާގޮތުން 03 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އިމާރާތުގެ 4 އަދި 5 ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ފުރިހަމަކޮށް، އެ ދެ އެޕާޓްމަންޓު ދައުވާކުރާ ފަރާތާ ހަވާލުކުރުމަށް އަމުރުކުރުން، އަދި ހަވާލުކުރާތާރީޚާ ހަމައަށް 9 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަހަކު -/48,000ރ (ސާޅީސްއަށްހާސް ރުފިޔާ) ދެއްކުމަށް އަމުރުކުރުން.

(ށ) ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން ސާބިތުވުމުން ކަނޑައެޅޭ މުއްދަތުގައި ނުނިންމައިފިނަމަ، ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ދައުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް ލިބިގެންވާކަން ކަނޑައަޅަމުން.

<u>ޢަދުލު ހާސިލުކުރުމާ ނިސްބަތުން ޤާބިލުކުރުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމާ ގުޅޭ ޤާނޫނީ ހުކުމެއް</u>

11. ޢަދުލު ހާސިލުކުރުމަށް މަސައްކަތް ނިންމާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ދައުވާއަށް ރައްދު ނުދީގެން ނިންމާ ހުކުމް ނުވަތަ Default Judgement ގެ އިޖުރާއަތުގެ ދަށުން ނިންމާ ނިންމުން ޤާބިލުކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިގެންވެއެވެ. އެކަން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގައެވެ. މިފަދައިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް ބަލައިގަނެވޭނީ ދެ ހާލަތެއްގައެވެ. ފުރަތަމަ ހާލަތަކީ ޢަދުލު ހާސިލުކުރުމަށް ހާޒިރުނުވެ ޤާބިލުކުރަން ޖެހޭ ހާލަތެވެ. ދެވަނަ ހާލަތަކީ ޤާބިލުކުރުމުގެ އިޢުތިރާޒު ހުށަހަޅާ ހާލަތެވެ.

<u>ފުރަތަމަ ބައި: ޤާބިލުކުރަން ޖެހޭ ހާލަތު</u>

12. ޢަދުލު ހާސިލުކުރުމަށް ނިންމުމުން <u>ޤާބިލުކުރަންޖެހޭނީ</u> ހާލަތެއްގެ ތަފްޞީލު ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ހާލަތްތަކެވެ. އެއީ އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

(ހ) ދައުވާ ފޮނުވާ ހަމަޖެހި ލިޔުން ހުށަހެޅުމުގެ ސަމަނަށް ޖަވާބުދާރީވެފައިވާކަމަށް، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި 116 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ހާލަތު ފުރިހަމަވެފައި ނުވުން.

(ށ) ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ސަމަނަށް ޖަވާބުދާރީވެފައިވާކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި 116 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ހާލަތު ފުރިހަމަވެފައި ނުވުން.

13. މި ހާލަތުގައި، އިތުރު ކަމަކަށް ބަލާލުމެއްނެތި، ޢަދުލު ހާސިލުކުރުމަށް ނިންމުން ޤާބިލުކުރެވިދާނެއެވެ.

14. މި ޝަރުތުގައި ބުނާ ބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ ބާތިލުކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި ހާޒިރުން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި، ބުނާ ބާތިލުކުރަން ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އަދަލުވުން ހިފެހެއްޓިކަމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއެވެ.

<u>ދެވަނަ ބައި: ބާތިލުކުރުމުގެ އިލްތިމާސް އާންމު ޝަރުތު</u>

15. ތަޢުރީފު ޝަރުޠުގައި ހިމެނުން ބަދަލު ކުރުން ނުވަތަ ބާތިލުކުރުމުގެ އިލްތިމާސް ކަށަވަރު ވީތީ ޝަރުތުތަކަކީ ހުރުމެވެ. އެއީ ދަޢުވާލިބޭން ފަރާތުން <u>ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަށް</u> ރިޢާޔަތްކަން ހިމެނުމަކީ ހިނގުމުގެކަމެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ގޮތަކީ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދަޢުވާ ދިފާޢުކުރުމަށް ހަމަޖެހޭ ސަބަބުތަކެއް ހުރުމެވެ.

(ށ) ދެވަނަ ގޮތަކީ، ބުނާ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ނުވަތަ ބާތިލުކުރަންޖެހޭ ދަޢުވާ ދިފާޢު ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭ ދެފަރާތުގެ އެކަކަރެއްގެ ސަބަބުން އެހެންގޮތަކަށް ކަށަވަރު ބަދަލުކުރުމެވެ.

16. ދަޢުވާ ބާތިލުކުރުމުގެ ސަބަބުތަކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމަށް، އަދި އެހެންހުށަހެޅުމަށް ބާރުދޭން ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަކީ ބަލައި، އެ ހުށަހެޅުމުގެ ޖަވާބުގައިން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދަޢުވާކުރިއްޔާ ކުރިމަތިވާނެކަމުގެ އިލްތިމާސް އެކަށީ ބަލަންޖެހެއެވެ.

17. <u>ޖެނެރަލް ހޮލްޑިންގް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އުނިކާ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (922-CVC-2024)</u>

ޤަޟިއްޔާގައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެން، ހިނގާ ނިންމުމަކީ ފަރާތްތަކުގެ އިލްތިމާސްގެ އެއްކޮށްއެކުގައި ފުރަގަހަށް، އެކަން ބަލައި ވަޒަންކުރުމުގައި، ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި އަވަސްވެގެން، މައްސަލައަށް ރައްދު ލިބުން މުއްދަތުގައި، ރައްދު ނުލިބުން ސަބަބަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަމަށް ބަލަންވާނަމައި، އެފަދަ ސަބަބެއް އޮތަސް، ދަޢުވާ ދިފާޢު ކުރުމަށް ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ ނުވަތަ ބުނާ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ އެހެން ސަބަބެއް އޮތުން ހިމެނޭކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. (13 ވަނަ ޕެރެގްރާފް) މިފަދައިން ބަލާބެލުމުގައި، ރައްދު ... ކޯޓު

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގް، އޯކިޑްމަގު 20212 | ފޯން: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt·mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv

އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކާނުލާއި ބަދަލުގައި، އެ ސަބަބަކީ އަމިއްލަ ބޭރު ނުފޫޒުވާ ސަބަބެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ދިފާޢު ކުރުވެރިން ޒިންމާ ސަބަބުތަކެއް ހުރުން ނުވަތަ ޒާތީ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ އެހެން ސަބަބެއް ޤާނޫނީ ބަލުމުގައިވެސް ނޫނީ އަމިރު ހާސިލުގައި ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފު ބަދަލުކުރަން ޙައްޤުވާ ޝަރުތެއް ބަދަލުގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަކީ އިޖާރާގެ ބޭނުން ނަގަ ގޮތުގައި ހޯދުގެންދާ ދަރުމަކަމަށް ވެގެން ހިނގައިދާނެކަން އިސްވެ ބުނެވުނު ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

18. ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕީސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ޔުނީކާ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވަނީ، ދައުލަތަށް ޙައްޤު ދިނުމަށް ނުވަތަ، މަރުސޫމު ޙަވާލުކުރި ފަރާތުން ޙައްޤު ހަމަޖެހުމަށް ނުވާނޭގޮތަށް ބައްލަވާލެއްވުމަށްކަމަށާއި، ކަނޑައެޅުމަށް މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ކަރުދާސްތަކުގެ ގޮތުން އެއްވެސް ކަމެއް ކޮންޓްރެކްޓާ އެކަށީ ލިބިގެން ހުރިހާގޮތަކަށް ނުވާކަމަށާއި، އެފަދަ ލިޔުންތަކާ ބޭނުން ބަދަލުކުރަން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރަން ހުރިހާގޮތަކަށް، ހުރިހާކަމެއްގައިވެސް ލިޔުންތަކުގެ ކަމުގައި، ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮވެގެންކަން ބެލުމުގައި ނުވާނީ، ދައުލަތަކުން ކުރުވެރިން ޒިންމާ ސަބަބުތަކެއް ހުރުމާ ނުވަތަ ބަދަލު ބަދަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ދިފާޢު ކުރަން ފުރުޞަތު ދީފައި އެހެން ސަބަބެއް އޮތުމަކީ ޖެހިއްޖެ ނުކުރެވޭނެކަމެވެ.

19. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރުން ލިބޭ ބާރުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެ ޢިސްތިސްނާ ނުގެނެސްގެން އަދާލު މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ނުވާނެކަން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރަނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ އާންމު މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުމުގެ ގޮތުން ނަގަހައްޓަންޖެހޭ އަސާސީ މަޤްޞަދުތަކެވެ. އާންމު މަޤްޞަދުގެ ތެރޭގައި، މަދަނީ މައްސަލަތައް އަދުލުވެރިކަމާއެކު ނިންމުމާއި، އެކަށީގެންވާ އަވަސްމިނެއްގައި ނިންމުން ހިމެނެއެވެ. އަދި އެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ މަޤްޞަދުތަކުގެ ތެރޭގައި، މައްސަލަތަކުގައި ހިފޭ ފައިސާގެ އަދަދަކާއި، މައްސަލައިގެ ބާވަތާއި

ބާވަތަކާއި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ޤާނޫނުގެ ބާވަތަށް ރިޕޯޓުތައް، އިންޓަރނެޓުގައި އުސޫލުތަކުން މައްސަލައިގައި އަމަލުކުރުވުމާއި، އިދާރީފިޔަވަޅާއި އެކަށީގެންވާ އަސާސެއްގައި މައްސަލައާމެދު ގޮތެއް ނިންމުން ހިމެނެއެވެ. 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލު އިސްތިޤުލާލު އެއީ ޤާނޫނުގެ މައްޗަށާއި ވަޒީފާތަކާއި، ތަފްސީލުކުރަން އަމަލުކުރަނީ އުސޫލުތަކާއި ބެހޭގޮތުން ހިނގާނެ ކަމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައެވެ.

20. ދައުލަތަށް ޙައްޤު ދިނުމަށް ފާރަވާ ގޮތުން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ޢަމަލު މަދަނީ ޖިނާއީކަމެވެ. އެޖިނާ އަދާކުރުމަށް، ދައުލަތުގެ ނިޒާމު ޤާނޫނު ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ޤައުމުގެ ޤާނޫނު ތަޠުބީޤު ކުރުމަށް ބާރު ލިބިގެން ޙާލަތުގައި ދުސްތޫރީ ނިޒާމާއި ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން (rule of law) ނުވަތަ ޤާނޫނީ ވެރިކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް އެކަށޭނެ ޙައްޤުތައް ދިނުމަށެވެ. ނަމަވެސް އުފެދިގެން އަމަލު ނުކުރުމަށް އުސޫލުގެ މައްޗަށް، އުފެދިގެން އަމަލު ނުކުރި މީހުންގެ މައްޗަށް، އެކަށީގެންވާ ބާރުހިފުމަށް ކުރަން ޖެހޭ ފިޔަވަޅު ނަގާ ހާލަތުގައި ނިޒާމަށް، ޢުޤޫބާތު އަދި ބާވަތްތައް ކަނޑައަޅާ ނުވެއެވެ. އެގޮތުން ބަލާއިރު މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި އަމަލު ކުރަ އުސޫލުތަކެއް، ދައުލަތުގެ ޤާނޫނީ ފަރާތުން ޖިނާއީ ބާރުލިބިގެން ގެންގުޅޭ ތަރަތީބުން، އަދި ޙުކުމްގައި މައްސަލަ ހިނގާނެ، ނަމަވެސް ދައުލަތުގެ ދައުލަތާ ދައުލަތުގެ ބަދަލުވުން ބައެއް ގޮތެއް ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅައެވެ. މި ގޮތުގައިން އަމަލުކުރުމަށް މަދަނީ އިޖްރާއަތުގެ އުސޫލުތަކަށް އެއްގޮތަށް ނުކުރުމުން އެކަމުގެ ސަބަބުން ދައުލަތުން ފާރަވާގެ މައްޗަށް ޖޫރިމަނާކުރެވޭ (sanction) އެޅުމެވެ. ދައުލަތުގެ ޖިނާއީ ބަދަލުވުމަށް، އެކަމާ ގުޅޭ މުޢާމަލާތް ޖޫރިމަނާތަކާ ބާރު ހޯދުމުގައި މައްސަލަ ހިނގާނެއެވެ. ދިފާޢުގެ ޙައްޤު މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ މައިގަނޑު ސިފަތައް ބަޔާންކުރާ އިންސާފު ފިޔާވަޅުގައި، އުސޫލުތަކާއި، ޙުކުމްތަކުގެ ޤަވާއިދު ސަރަޙައްދުތަކާއި، ކޯޓުގެ ޙައްޤު ހިފެހެއްޓުމަށް، އެކަމުގެ ސަބަބުން ޙައްޤުތަކާ ޖޫރިމަނާއާއި، ޢުޖޫރަތަކާއި އުފައްދުމަށް ހިޔާރުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި ދުވަހު ޤާނޫނުނަމްބަރު އިންސާފުވެރިކަމުގެ ސިފަތަ ޚިދުމަތްތެރިޔާ ބަލަދުނުގެ 3.8 ގައި ބަޔާންކުރެވިފައެވެ.

21. ވީމާ، ޖަޖްމަންޓް ސެޓްއެސައިޑް ކުރުމަށްފަހު ޑިފެންސް ވ. ދުނިޔާ ޑިފޯލްޓް ޖަޖްމެންޓް ފާސްކުރާއިރު ނިންމި ނިންމުމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ މަދަނީ އިޖްރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތަކާއި ބަލަންވާނެކަމުގައި ދެކެމެވެ.

22. ބުނެވިދާނެ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، އަދި ޝަރީޢަތުގައި ނިންމި ނިންމުން ބަދަލުކުރުމާބެހޭގޮތުން ހުށަހަޅާ ކަމުގެ ބަލަންޖެހެއެވެ.

23. މަދަނީ އިޖްރާއާތުގެ އަސާސް ބިނާވެފައިވާ އިނގިރޭސިވިލާތުގެ ކޮމަންލޯ ނިޒާމާއި ގުޅޭގޮތުން، މިކަމާ ގުޅުން ހުރި ދެ މައްސަލައަކަށް ބަލައިލާނަމެވެ. އެގޮތުން Alpine Bulk Transport Co Inc v Saudi Eagle Shipping Co Inc [1986] ގައި މައްސަލާގައި Sir Roger Ormrod ވަނީ އަންނަނިވި އިބާރާތް ނަކަލުކުރެވިފައެވެ.

A defendant who is asking the Court to exercise its discretion in his favour should show that he has a defence which has a real prospect of success. (In *Evans v. Bartlam* there was an obvious defence under the Gaming Act and in *Vann v. Awford* a reasonable prospect of reducing the quantum of the claim). Indeed, it would be surprising if the standard required for obtaining leave to defend (which has only to displace the plaintiff's assertion that there is no defence) were the same as that required to displace a regular judgment of the Court and with it the rights acquired by the plaintiff. In our opinion, therefore, to arrive at a reasoned assessment of the justice of the case the Court must form a provisional view of the probable outcome if the judgment were to be set aside and the defence developed. The 'arguable' defence must carry some degree of conviction.

ބުނެވިދާނެ ފުރުޞަތުގެ ދަރަޖައާ މުނާސިބު،

ކޯޓުގެ އިޖްތިހާދު ބޭނުންކޮށް، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން އަދާކުރަން އެއްބާރުލުން އެކަށީގެން ނިންމައިދިނުމަށް އެދޭ ފަރާތުން (އެ ފަރާތަށް ދަޢުވާކުރި ފަރާތުގެ ނިންމުން ނިންމި ފަރާތް) އެ ދައުވާ ކާމިޔާބު ވުމުގެ ހަގީގީ ފުރުޞަތެއް އޮތްކަން އެނގޭނެ ބުނެދެނެގަންނާތީ. ދައުވާ ދިފާޢު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ނެރެވެން ދެކޮޅުވެރިފަރާތުން ފުރުޞަތު ނެތްކަމަށް ދައުވާލިބޭ (ދައުވާ ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނެތްކަމަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާ ނެތްނަމަ) ދޭންޖެހޭ

ނަފީކުރުމަށް) ބަހުސްކުރާ މިންގަނޑެއް، ކޯޓުގެ އާންމު ބުނުމެއް ބަދަލުކުރުމުގެ މިންގަނޑު އަދި އުފެދި ބުނެވުނު ދަޢުވާކާ ފަރާތަށް ބުނުމުން ލިބިދިން ހައްލުތަކެއް އުސޫލުގެ ސަބަބުން ގެއްލި މިންގަނޑު ކުރުމަށް ވާނަމަ އެއީ ހައިރާން ކުރަނިވިކަމެކެވެ.

ސަބަބަކީ ބަހުސްކުރެވިފައިވާ އިންސާފުވެރި ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމަށްޓަކައި، ދިފާއުވުމަށް ފުރުސަތު ދީ، ދައިރު ޖަސްޓިސްގައި ނިންމި ނިންމުން އުވާލުމަށް ކުރަންޖެހޭނަމަ ހުށަހެޅުން ކަށަވަރުގެ ނަތީޖާގެ ތަސައްވުރު ކޯޓަށް އެންމެންނަށްވާނެއެވެ. ހުށަހެޅުއްވާ ދިފާއު ބިނާވާ ޤަވާޢިދު ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ސާބިތުކަމެއް ހުރި ކަށަވަރަށް ވާންޖެހޭނެއެވެ.

.24 International Finance Corporation v Utexafrica S.P.R.L. [2001] EWHC 508 (Comm)[1] ޤަޟިއްޔާގައި ޕެރެގްރާފު 8 ގައި Mr Justice Moore-Bick ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަންނަނި ބައި ނަކަލުކުރަމެވެ.

> …The fact is that in ordinary language to say that a case has no realistic prospect of success is generally much the same as saying that it is hopeless; whereas to say that a case has a realistic prospect of success carries the suggestion that it is something better than merely arguable. That is clearly the sense in which the expression was used in The Saudi Eagle and in my view is also the sense in which it is used in rule 13.3(1)(a). There are good reasons for that. A person who holds a regular judgment, even a default judgment, has something of value and in order to avoid injustice he should not be deprived of it without good reason. Something more than a merely arguable case is needed to tip the balance of justice in favour of setting the judgment aside.

ބުނެވިދިޔަ ޕެރެގްރާފުގެ ދަރަޖައިގެ މާނައަކީ،

އާންމު ބަހުރުވައިން ބުނާނަމަ، ދައުވާ ކާމިޔާބު ނުވާނެކަމުގެ ހަޤީޤީ ތަސައްވުރެއް، އާންމުކޮށް ބުނާފަދައިން އުންމީދެއްނެތްކަމާ ބުނާ ބުނުމާ އެއްފަދަ ކަމެކެވެ. އަދި ދައުވާ ކާމިޔާބުވުމުގެ ހަޤީޤީ

[1] https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2001/508.html

ޓެސްޓުފުރުއް އޮޕަރޭޓުކުރަން ބޭނުންކުރަ އެކަމުން ބުނެވުނީ ހަމައެކަނި ޖަދުވަލް ކުރީގެ މިންގަނޑެއްވެސް ކަނޑަގު ދިރާއެއް އޮޕަރޭޓުވެފަ، ވީމާ Saudi Eagle މައްސަލާގައި ބޭރުން ކުރި ގޮތުގެ ވާނެއެވެ. އަދި، އަހަރުން ދުވާލަކުގައި ރޫލް 13.3.1(a) ގައިވެސް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ވާނެއެވެ. އެކަމުގެ ތަނަގު ސަބަބުތަކެއްވެސް އެބަހުއްޓެވެ. ކޯޓުފައިވާ ރުކުރަހި، އަދިރު ރާސްތާގައި ކޯޓުފައިވާ ރުކުމެއް ކަމަށްވިޔަސް، އާގައި ބެލަދަރުއް ހުރިހާއެވެ. އެހެންކަމުން ބާއިންސާފު އެއްކިބާ ކުރުމުގެ ގޮތުން، އާނާގެ (ހުކުމުގެ މަންފާވިރާ) ކިބައިން ރަނގަޅު ސަބަބެއް ނުދި ރުކުން (ރުކުމުން ލިބޭނު ފުރާވާ/ހައްލު) ނިމުމައިގެންވިއްޖެން ނުވާނެއެވެ. ހުކުމް ބާޠިލުކުރުމުގައި، ޢަދުލު އިންސާފުގެ ހަމަތަކަން ގާއިމުކުރުމަށްޓަކައި ހަމައެކަނި ޖެހިލް ކުރިވާ މައްސަލައަކަށް ވުރެ މާ ބޮޑު ސަބަބެއް ބޭނުންވެއެވެ. ހުށަހެޅިފައިވާ ދިރާސާ ބޭނުމާ ޖެހިލުވި، ނިސްބަތުން ބަލައިލުމުގެ ޖަވާބުކުރުމުގައި، އިންސާފުގެ ތަރާޒު އެއްތަކަށް ބަރާވާ ފަރާ ދިރާސާކުރަމުން ޖެހޭނެއެވެ.

ދައުވާއަށް ރައްދު ނުދެވުނު ސަބަބުތައް

25. މިގޮތުން ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލާގައި ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދައުވާއަށް ރައްދު ނުދެވުނީ ކޯޓުގެ ފަރާތުން އަރާފައިވާ އުޒުރުތަކުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް އެ ފަދަ ސާބިތުކޮށްދޭ ލިޔުމުގައި އެފަދަ އުޒުރެއް އޮތްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވެއެވެ. އެ ލިޔުމުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން އެ ދައުވާއަށް ރައްދު ދިނުމުގެ ޖަވާބު އެފަދަ މަޢުލޫމާތުދީފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދައުވާއަށް ރައްދު ނުދިނުމުގައި އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރާ ސަބަބެއް ނެތެވެ. އަދި ހުށަހެޅިފައިވާ ސަބަބަކީ ރައްދު ނުދެވިދާނެކަމަށް ޤާނޫނު ވިސްނުމުކަން ބަލައިގަންނަވަރު ސަބަބެއް ނޫނެވެ. މިންވަރުގެ އިތުރުން އިތުރު ކަންކަމަށް ބަލައިގަންނަން ޖެހޭނެއެވެ.

<u>ހުކުމުގެ މުއްދަތާ ގުޅޭ</u>

26. މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުކުމާ ހުކުމުގެމުއްދަތާގުޅޭގޮތުން ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، އެ ހުކުމުގެން ހުކުމެއް އަމަލު މިނަން ތަޢައްޔަނުކުރުމާއިގެންކަމަށް ބަޔާންކުރެއެވެ. ކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު ލިބިދޭފައިވާކަން ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރާ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައިވާ ބާވަތުގެކަމުގައިވެސް، ކޯޓަށް ލިބޭ އިސްތިއުނާފު ބޭނުންކުރުމުގައި، އެ ހުކުމުގެއަށް ހުކުމާގުޅިގެން އަމަލު ނުކުރުމަށް ވަކިމުއްދަތެއް ދެއްވުމަށްކަމަށްވާނަމަވެސް ދެނެގަތުމެވެ. އެއީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އަސާސީ މަޤްޞަދެއް ނަގަހައްޓާދިނުމުގެ ބޭނުމަށެވެ. އަދި ދަޢުވާގައި ނިންމި ނިންމުމުގެ ތާރީޚަކީ 25 މާރިޗު 2024 އެވެ. އެ ނިންމުމުން ބާކީވުމަކަށް ހުކުމުގެ 24 ޖޫން 2024 މި ދުވަހުއެވެ. ހުށަހެޅުމަށްފަހު އަދަދަށް ގޮތެއް ނިންމުމަށް މައްސަލައާގެ ހަމަޖެހުނުއިރު ވަކިވުންތަކުގެ ސާބިތުކުރުވާތީ ދަށުކުރުމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެންމެ އަސާސީ މަޤްޞަދުގެ ތެރޭގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

27. މައްސަލަ ނިމިފައިވާކަން އެނގިފައިވީ ވަރަށްބޮޑުން ދުވަސް ލިބުމުންނާއި، ދުވަސް ލިބުން ދުވަސްތަކު ދެމެދު، ރަމަޟާންމަހު ފަހު ދުވަހެއް، އަދި ފިޔަވަޅު އިތުރު ބަންދު ދުވަސްތަކާއި، ބަންދު ނިމުމާއެކު، ސަރުކާރު އޮފީސް ހުޅުވުން އެންމެ ފުރަތަމަ ދުވަހު އެހެން ޤާނޫނީ ވަކިވަކި މަސައްކަތްތަކާއި، ވަކިވާ ހާލަތްތަކުގައި ދުވަސްތަކާއިވެސް ފަރާތްތަކުގެ، އަދި ހުކުމް ބާކީކުރުމުގެ ހުކުމްކުރުމަށް ސަރުކާރު ހަޔާތުގެ ބަންދުވެފައި، ލިބުނުކަމާއި ހަޔާތް ކުރިން މުއްދަތެއް ނަގާފައިވާކަމާއި، މައްސަލަ ދިރާސާކުރުމުގައިވެސް ލިބެނިވިނުންތަކާއި ސަރުކާރު ހަޔާތުގެ މަޢްލޫމާތު ލިބުމާއެކު މައްސަލަ ހުކުމާފައިވާނެކަމަށް ބަލާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ.

28. ޢަބްދުﷲ ޢަލީފުޅާން ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ޤަޟިއްޔާގެ ލިޔުންތަކުން ފާހަގަކުރެވެނީ އެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 20 ޖުލައި 2023 ގެ ދުވަހެވެ. މިދުވަހާއި ހަމަށް ދުވަސް ގިނަވުން ދަރަޖަ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކުން ޢަބްދުﷲ ޢަލީފުޅާން ދަރަނި ދައްކާފައިނުވާކަމެވެ. އެގޮތުން ހުކުމް ލިބޭ، މި މައްސަލަ ހުކުމުގެ 03 (ތިނެއް) މަސް ދަރަނި ދައްކާފައެވެ.

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑުމަގު 20212 | ފޯން: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt·mv | ވެބްސައިޓް: www·civilcourt·gov·mv

29. މައްސަލާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަފަހީ ހެކިންގެ ބަޔާންތަކުގެ ތެރެއިން، އެމްޖީ އިލްޔާސް ހުސައިންގެ ބަޔާންފިޔަވާ، ގިނަ ތަޙްޤީޤުތަކާއި އަދި ގިނަ ވާޤިޢާތަކާއި ހެކިބަހުގެ ބަޔާންތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވިޔަސް އޮތްކަމަށް ނުފެނެއެވެ. ކުރިން މުޢާމަލާތްކުރުމުން ވަޞިލުވެ ލިބުން ފިޔަވާ އިތުރު ޢިލްމެއް (ހެކިބަހުގެބަޔާންތަކުން ނުހިމަނާ) ހުށަހެޅިފައި ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން ޢަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ޙަމީދު ކޯޓުގައިވަނީ އެކަށީގެންވާ އަދަދަށް މިންވަރުގައިކަން ބެލެވޭން ނެތެވެ.

30. ދަޢުވާ ދިފާޢު ކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް މިފަދަ ގޮތެއްގައި ބަލަންޖެހޭނީ، އެފަދަ ސަބަބަކާހުރި، ކަނޑައެޅިގެން ބޭނުންކުރާ ނަތީޖާއެއް ނުވަތަ އަދުލުއިންސާފު ކަމުގެ ޙާސިލްކުރުމުގައި ނަތީޖާ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާނެކަން ފަހުން ހުށަހެޅި ހެކިތަކުން ފެންނަން އޮންނަމެވެ.

ދަޢުވާ ދިފާޢުކުރާފަރާތުގެ ބައްޔިނާތުން ހުށަހެޅި ކަންކަމާ ގުޅޭ

31. ޢަބްދުﷲ ވަޙީދު ބައްޔިނާކުރާ ގޯތި ނެގުމާގުޅޭ ވާދީއާއަށް ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

(ހ) ގޯތި ނެގުމުގައި ކުއްޔަށް ދިން ފަރާތުން (އަޙްމަދު މުޙައްމަދު) ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތެއް ނުކުރުމުގެ ސަބަބުން، ގޯތީގެ ކަންތައް ހަމަ ނުޖެހިގެން، ކުއްޔަށް ހިފާ ފަރާތަށް ގެއްލުން ދުވަސްތަކުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ޢިނާޔާ ކުއްޔަށް ހިފާ ފަރާތުން އުފުލުން އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

(ށ) އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިމާރާތް ބިނާކުރުމަށްޓަކައި، ކުއްޔަށް ހިފާ ފަރާތުން ނަގާ ގޯތީގައި ހުރި އިމާރާތް (ހުޅުމާލެ ގޯތި ނަންބަރު 11396) ބަދަލުކުރަން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި މަސައްކަތްތަކެއް މި އެންމެ އަވަހަށް ކޮށްދިނުމަކީ ކުއްޔަށް ދިން ފަރާތުން އެއްބަސްވާގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

(ނ) ގޯތި ނަގާ ފަރާތަކީ ކުއްޔަށްހިފާ ފަރާތަކުން އެއްބަސްވުމުން އަނބުރާ އޮތެވެ.

(ހ) އިމާރާތް ކުރުމުގެ މުއްދަތަކީ 04 ވަނަ މާއްދާގައިވާގޮތަށް ބިން ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 02 (ދޭއް) އަހަރުދުވަސްކަމަށާއި 04 ވަނަ މާއްދާގައި، އެގްރީމެންޓް ކޮޕީގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރާތާ 03 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ބިން ހަވާލުކުރަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށް، 02 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އަމަލީ މަސައްކަތް ފަށަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

(ށ) 02 (ދޭއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ހޮޓީގެ ފިހާރަތަކުގެ އިމާރާތްކޮށް، ނުވަތަ ހޮޓީގެ ފިހާރަތަކުން ދަންނަވާ އެއްބާރުލުމެއް ނުލިބިގެން، ވަސީލާ ވަސީލަތް، އިމާރާތްކުރުމުގެ މުއްދަތުން ކަނޑައެޅުނުކަމާއި، އެގްރިމަންޓް ފާއިތުވާ ދުވަސްތަކުގެ ފަހަރެއްކަން، ދަފްތަރުން ބަލައި އެއްބަސްވާ ސޮއިކުރަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

(ނ) އަބްދުﷲ ޙަމީދު ހުށަހެޅި ދެ ސަރަޙައްދު ހެކިން ކުރުމަށާ އަދި ސަރުކާރާއި މުޢާމަލާތު ރަޖިސްޓްރީގެ ބަޔާންގައި "ހޮޓީގެ ފިހާރަތަކުން ލިބޭ ނަފާއިން އެއްބަސްވުމަށް" ކަމަށް ބުނެފައިވާއިރު، މިކަމުގެ އެއްވެސް ތަފްސީލެއް ހިމަނާފައި ނުވެއެވެ. ބަޔާންގައި ހިމަނާފައިވާގޮތުން، އެފަދައިން ބުނާ ބުނުމަކީ އަބްދުﷲ ޙަމީދު ދިން މައުލޫމާތުކަމުގެ ދާއިރާއިން ބ ބަޔާނުން ކުރެވެއެވެ.

(ރ) އަހަމިއްޔަތު މުއްސަނދިތަކުގެ ލިބުނު ނަފާއިން އެއްބަސްވުމާކަމަށް ބަލައިފިނަމަ، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ގުނަންޖެހޭ ގޮތަށް ބަލާނަމަ އަންނާނެއެވެ. އިމާރާތްކުރުމުގެ މުއްދަތަށް އަންނާނެ ބަދަލުތަކެއް، އެއްބަސްވުމުގައި ސާފުކުރަންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެފަދައިން ހަވާލުކޮށްފައި ނުވެއެވެ. އެފަދައިން ހަވާލުކުރުމަށް އަބްދުﷲ ޙަމީދުގެ ފަރާތުން ކުރި ކަމެއްވެސް ހިއްސާކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

(ބ) ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގައި އިމާރާތް ނިންމާކަމަށްވުރެ ހިލާފުވެ ނުވެއެވެ. އިމާރާތް މުއްދަތަށް ނިންމާ ހާލަތުގައި އަމަލު ކުރަން އެއްބަސްވުމުގެ ތަފްސީލަކަށް، ނުވަތަ އަމަލުކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރިކަން އެނގެން ނެތެވެ. ފުރަ ނުވުމަށް އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު...

ބަޔާންކުރާ ވާޤިޢާ ހެޔޮނިޔަތުގައި ހުށަހަޅާފައިވަނީ، އެކަން ހިނގިގޮތް ބަޔާންކުރުމެއް ނެތި، ވަރަށް ސާފުނޫން ގޮތަކަށް. ކޯޓުން ނަޒަރުން އެއްބަސްނުވިކަމަށް ސާބިތު ކުރެވޭ ބާރަކޮށްގައިވެސް އެ ފައިސާ ދެވޭ ބުރަދަރަންއެގެ ނަތީޖާ މައްސަލާގެ ނިންމުމަށް ކުރިން ބާރަކޮށްއެވެސް ނުވެއެވެ. ސަބަބަކީ އިމާރާތް ނިންމުމުގެ މުއްދަތު ގެންދުމުގައި އަމަލު ކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް އަމަލުކޮށްފައި ނުވުމުން.

(ވ) ވީމާ، އިމާރާތް އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައެޅި މުއްދަތަށް ނުނިމޭކަމާއި، އެކަމުގެ ސަބަބުން އެއްބަސްވުމާ އަބްދުﷲ ޢަފީފު ހިފާޒަތްކަން އަދާކުރު މުއްދަތުގެ ބަޔާންކުރާ ވާޤިޢާ އެންމެގޮތަކަށް އޮތްކަމަށް ބެލެވޭނެ ހެއްކެއް ހުށަހަޅައިދީފައެވެ. މިކަން މިގޮތުގައި އޮތުމުން، މިކަމުގެ ސަބަބުން ބާރަސޯދު ނަތީޖާއެއް ނުވަތަ އަދުލުވެރިކަން ކަމެއް ހައިރު ޕާސްކުރުގައި ނިންމާ ނިންމުމުގެ ނަތީޖާ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާނެކަމުގައި ބެލެވޭނެ ގޮތެއް ނެތެވެ.

32. އިޖާރާގައި އަބްދުﷲ ޢަފީފު ފުރިހަމަކޮށްފައި ނުވާ އެންމެހައި ފިނިޝިންގެ މަސައްކަތާއި، ކަރަންޓްވަޔަރި ފެންވަރު ކުރުމުގެ މަސައްކަތާއި، ޓައިލްސް ފިޓިންގާއި، ސީލިންގެ މަސައްކަތާއި، ޓިރްޒް ހަރުކުރުމާއި އަދި އިޖާރާގެ ފެންސިލްކަމުގައި ހަރުކުރެވިފައިނުވާ ކުޑަދޮރާއި، ދޮރުފަތްތަކާއި ހަރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްދީފައިވާކަން ބަޔާންކުރާ ހުށަހެޅި އަބްދުﷲ ޢަފީފު ހުށަހަޅާފައި ނުވެއެވެ. މިކަން މިގޮތުގައި އޮތުމުން، މިކަމުގެ ސަބަބުން ބާރަސޯދު ނަތީޖާއެއް ނުވަތަ އަދުލުވެރިކަން ކަމެއް ހައިރު ޕާސްކުރުގައި ނިންމާ ނިންމުމުގެ ނަތީޖާ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާނެކަމުގައި ބެލެވޭނެ ގޮތެއް ނެތެވެ.

33. އިޖާރާގެން އަހްމަދު މުއްޒިބުއަށް ހަވާލުކުރަން ޤާނޫނުކަމަށް ބަޔާންކުރާ، 4 ވަނަ ފްލޯރާއި 5 ވަނަ ފްލޯރު ހަވާލުކުރެވިފައިވަނީ 2023 ސެޕްޓެމްބަރު މަހުގައި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ ފްލޯރުތަކަށް 2019 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2023 ވަނަ އަހަރުގެ އޯގަސްޓު މަހުގެ ނިޔަލަށް ދައްކަން އެހެން އެކުގެން ބިނާވާ ވާޤިޢާގެ ބަދަލުގެ އަންނަން ފަދަ ސަބަބުން ހުށަހެޅިފައި ނުވެއެވެ. ދެފަރާތުގެ ނަގައިދިނުމަށް ކަނޑައެޅި ފައިސާއަށް ބަދަލެއް އަންނަން ފަދަ ވާޤިޢާއެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން ...

ހުށަހަޅާފައިވަނީ އެއީ ޕާސްޕޯޓުގައި ނިސްބަތްވާ ބަދަލު އައިސްފައިން ފަދަ ވާޤިޢާއެއް އެދި ސަބަބެއް ދޫނުކުރުމުގައި ބަލަންޖެހޭނެ. މިސާލަކަށް ގެދޮރު ކަނޑައެޅި ކަނޑަކުރުމުގެ ސަބަބުން ބޭނުންވާފަދަ ނަމޫނާއެއް ނުވަތަ އެދުނުފަރާތުން ކަމެއް އެއީ ޕާސްޕޯޓުގައި ނިސްބަތް ނިމުމުގެ ނަމޫނާ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާނެކަމުގައި ބެލެވޭން ގޮތެއް ނެތެވެ.

34. އިމާރާތުގެ 4 ވަނަ ފަންގިފިލާއި 5 ވަނަ ފަންގިފިލާ، އަނބުރާ ދޫކުރުމުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި 2023 ސެޕްޓެންބަރު މަހުން ފެށިގެން ހުރިކަމަށް އަބްދުﷲ ޙަލީމް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެކަމަށް އަނބުރާ މުއްދަތުތެރޭ އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ. އެކަން އެފަދައިން ހިނގި ފުރަތަމަ ދައުރު ހުށަހަޅާފައިވާނޫނުކަމާއި، އެކަން ކޯޓަށް ހިއްސާކުރެވިފައި ނެތްކަން އެނގޭން ނެތެވެ. އެގޮތުންކަމުން މިގޮތަށް ހުއްޓުވުމުގެ ދަށުން ކަމެއް ފެށުމުގެ ފަރާތުން ވާއިރު މަސްއޫލިއްޔަތު ނެތުމަށް ބަލާއިރު އަނބުރާ މުއްދަތުތެރޭ ކަމެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަމެވެ. އަދި އެކަމުގެ ސަބަބުން ބޭނުންސާފު ނަމޫނާއެއް ނުވަތަ އެދުނުފަރާތުން ކަމެއް ކުރިމަތިވާނެކަމަކެވެ. މިގޮތް އެވަނީ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރީގައި ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު 158-CVCHD-2023 ނަންބަރު ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ނިންމުމަށް ރިޢާޔަތް ކުރަމުން ނިންމާފައެވެ.

35. އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިމާރާތުގެ ކުރިންނޭނގޭ މަސައްކަތްތައް ނިންމުމަށް އިމާރާތް ކުލި ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ. އެގޮތުގައި އެއްބަސްވުމުގައިވާގޮތުގެ މަތިން ކުރިންނޭނގޭ އެއްވެސް ކަމެއް ހުއްޓުވަ އެކަމެއް ކުރުމަށް އަބްދުﷲ ޙަލީމްގެ ޒިންމާގައިވާ ކަމެއްކަމުގައިވާތީ، 4 ވަނަ ފަންގިފިލާއި 5 ވަނަ ފަންގިފިލާގެ މަސައްކަތް އެއްބަސްވުމުގައިވާގޮތަށް ނިންމުންނޭނގޭއެވެ. އެކަން އެއްނުވާގޮތަށް ހުއްޓުވަން ބަލާނުކުރާ ފާހަގަ ހުރިއެއް ނެތެވެ. ވީން އަނބުރާ މުއްދަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރުމަށް އެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރަން ނުޖެހޭނެކަމުގެ ނުވަތަ ނުކުރެވޭނެކަމުގެ ސަބަބެއް ނެތެވެ. މި ނުކުތާއާގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ އެއީ ޕާސްޕޯޓުގައި ނިސްބަތް ނިމުމުގެ ބަދަލު އައިސްފައިން ފަދަ ވާޤިޢާއެއް އެދި ސަބަބެއް ނެތެވެ. މިސާލަކަށް ގެދޮރު ކަނޑައެޅި

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯރިކިޑްމަގު، 20212 | ފޯން: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv

ކަންކަމުގެ ސަބަބުން ބޭއިންސާފު ނަތީޖާއެއް ނުވަތަ އަދުލުވެރިކަން ކަޑައް ދެއިދާ ޝަރީޢަތުގައި ނިންމި ނިމުމުގެ ނަތީޖާ ސަބަބުން ހުރިމަތީވާންކަމުގައި ބެލެވޭން ގޮތެއް ނެތެވެ.

36. އަޑުއެހުން ނުބާއްވައި މައްސަލާގައި ގޮތެއް ނިންމުމަށް ދެފަރާތުގެ ވަކީލުން އެދިފައިވެއެވެ.

ނިންމިގޮތް

ނިންމުން ޤަޟިއްޔާގެ 158-CVCHD-2023 ނަންބަރު ޚަލީލު އަބްދުﷲ މައްޗަށް މުޖުތަބާގެ އަހްމަދު ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މި މައްސަލަ ބެލިއިރު:-

1. ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން، ހުޅުމާލެ. ގޯޅި ނަންބަރު 11396 އެވް ސިހުން ގޯތީގައި ހަދަމުންދާ އިމާރާތުގެ 4 އަށް 5 ވަނަ ފަންގިފިލާގެ އެންމެހާ މަސައްކަތްތައް އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ފުރިހަމަކޮށް އެ ދެ ފަންގިފިލާ އަހްމަދު މުޖުތަބާއާ ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުގެ ނިޔަލަށް އެ ދެފަންގިފިލާގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި މަހަކު -/48,000ރ (ސާޅީސްއަށްހާސް ރުފިޔާ) އަބްދުﷲ ޚަލީލުގެ ފަރާތުން އަހްމަދު މުޖުތަބާއަށް ދައްކަންޖެހޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، މިހާރު ބަލަމުން މިދާ ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެ ފްލޯތައް އަހްމަދު މުޖުތަބާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި 2023 ސެޕްޓެންބަރު މަހުން ފެށިގެން ހުރިކަން އެނގެން އޮތުމުން، 2023 ސެޕްޓެންބަރު މަހުން ފެށިގެން މަހަކު -/48,000ރ (ސާޅީސްއަށްހާސް ރުފިޔާ) ދައްކަން ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅައި،

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ފޯން: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt·mv | ވެބްސައިޓް: www·civilcourt·gov·mv

2. އިސްވެ ބަޔާންވުން ބައި ފިޔަވައި، ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިތުރު ފުރުޞަތެއް ބަދަލު ކުރަންޖެހޭ ނުވަތަ ބާޠިލުކުރަންޖެހޭގޮތަށް ދިމާވެއް ބަޔާންކުރާ ހުއްޖަތެއް ނުވަތަ ޝަރުޢީ ސަބަބެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވާތީ، މި މައްސަލާގައި އެދިފައިވާ ގޮތަށް، ނަންބަރު 158-CVCHD-2023 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިތުރު ކަންކަން ބަދަލު ކުރަންޖެހޭ ނުވަތަ ބާޠިލުކުރަންޖެހޭގޮތަށް ޤާނޫނީ ހަމައެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވާކަމުގައި ކަނޑައަޅައިފިމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމްކުރީ

ޤާޟީ އަހުމަދު އަބްދުލްމަތީން

ޖ:JS1114

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ފޯނު: 3002701, 3002702, 3002703 | އީމެއިލް: info@civilcourt.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv